

ZAĻAIS PUBLISKAIS IEPIRKUMS

Jānis Brizga

Biedrība “Zaļā brīvība”

Kas ir zaļais iepirkums?

Kvalitāte

Cena

Funkcionalitāte

+

Vide

||

Zaļais publiskais iepirkums

Kas ir Zaļais iepirkums?

- Zaļais publiskais iepirkums - Vides nosacījumu izmantošana valsts un pašvaldību iepirkumā:
 - Samazina patēriņa ietekmi uz vidi;
 - Rāda labo piemēru sabiedrībai;
 - Veicina videi draudzīgu preču dizainu;
 - Samazina videi draudzīgu preču cenas.

Iepirkuma apjomi

- Latvijā valsts un pašvaldību patēriņš sastāda 18 % no IKP
- No tā aptuveni 1/2 ir pašvaldību iepirkums

Vadošajās ES dalībvalstīs “zaļā iepirkuma jomā (Austrija, Dānija, Nīderlande, Lielbritānija, Somija, Vācija, Zviedrija) ~80 % no iepirkumiem izmanto vides nosacījumus (pārsvarā 2-3 vides kritēriji).

Latvijā tikai 20 % no iepirkumiem izmantots kāds no vides nosacījumiem.

Konteksts

- Zaļais iepirkums ir starptautiski atzīts (ANO, ES direktīva 2004/18/EK)
- NVO kampaņas (ICLEI, EEB, u.c.)
- Publisko iepirkumu likums
- Zaļais iepirkums, kā viena no prioritātēm, ir iekļauts Latvija-2030, NAP-2014-2020, VPP-2013-2020;
- Eiropas Komisijas Rokasgrāmata „Pirkt zaļi!” - http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/handbook_lv.pdf
- Valdības vadlīnijas - http://www.vidm.gov.lv/lat/darbibas_veidi/zalais_publick_ais_iepirkums/?doc=8012
- Pētījumi, toolkits...

Zaļais iepirkums un IPP

EK 2003.g. paziņojums par integrēto produktu politiku:
rekomendācija līdz 2006. gadam visām dalībvalstīm
pieņemt nacionālo zaļā iepirkuma rīcības plānu.

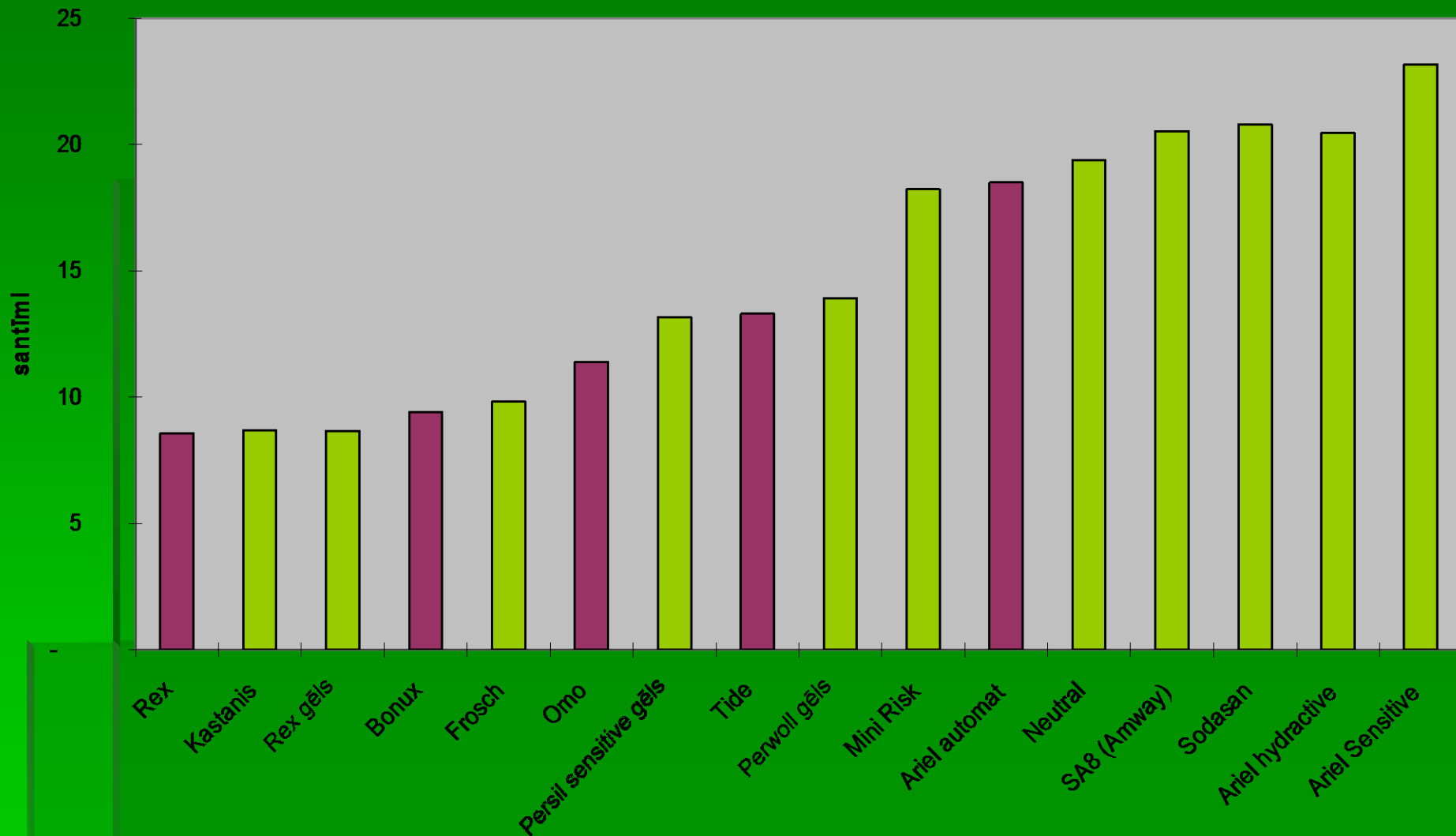
Tikai 13 dalībvalstīs bija izstrādāts šāds plāns.

Stratēģija “Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana” (2006):
līdz 2010. gadam sasniegt tādu ES vidējo līmeni zaļā
iepirkuma jomā, kāds šobrīd ir šajā jomā vadošajās
dalībvalstīs.

Barjeras

- **Informācijas un motivācijas** barjeras (vides zināšanas, alternatīvas, novērtēšana, sastāvs)
- **Ekonomiskās** barjeras (cena, savietojamība, uzvedības maiņa)
- **Organizatoriskās** barjeras (politiskā līderība, centralizācija vs decentralizācija)
- **Tehniskās** barjeras (piegādes, rezerves daļas, esošie līgumi u.tml.)

Cik maksā 1 mazgāšanas reize (4-5 kg veļas)

Zaļie stabiņi atbilst videi draudzīgiem produktiem

Sarkanie stabiņi ir Latvijā populārākie produkti

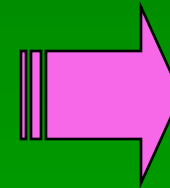
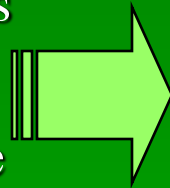
Ja Jūs šobrīd lietojat kādu no sarkanajiem stabiņiem - pamēģiniet kādu blakus esošo zaļo un Jūs neko nezaudēsiet

Patēriņa un ražošanas paradumi

Ieplūde

Izplūde

Resursu patēriņš
Bīstamās vielas
Ekodizains
Ekoefektivitāte
Ražotāja atbildība

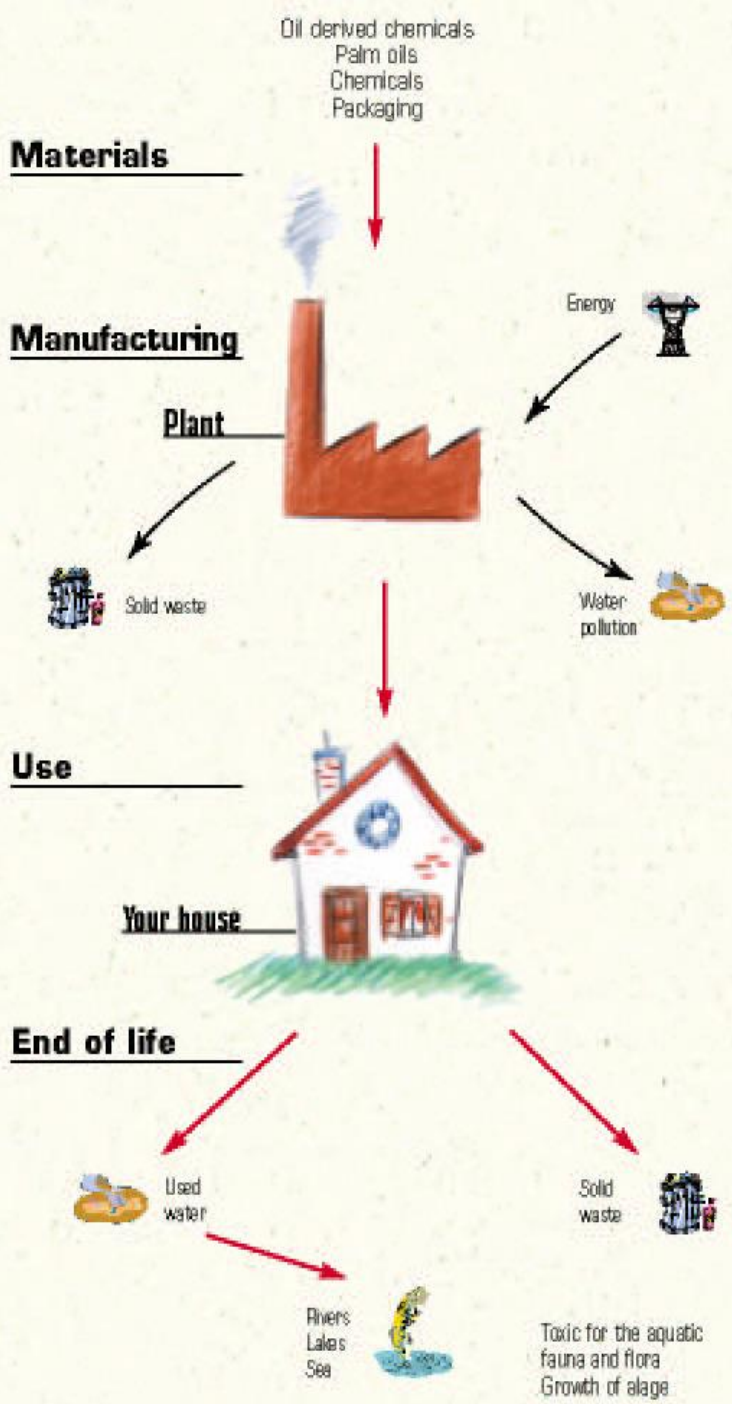
Atkritumi
Piesārņojums
Klimata
izmaiņas
CO2

Otrreizēji pārstrādātie
materiāli

Otrreizējā
pārstrāde

Zaļā iepirkuma principi

- 1 – Pārliecinies vai bez šī produkta nevar iztikt.
- 2 – Veicot iepirkumu izvērtē šī produkta ietekmi uz vidi tā pilnā dzīves ciklā – “no šūpuļa līdz kapam”
- 3 – Izvēlies piegādātājus ar labu vides reputāciju
- 4 – Vākt informāciju par produktiem un piegādātājiem.

Patēriņa ietekmes uz vidi

Mājoklis

Transports

70-80%

visu vides slodžu rada

Pārtika

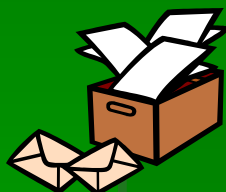

Apģērbs

Vides apsvērumi?

- **Kopējā patēriņa samazināšana**
- **Neatjaunojamo dabas resursu izmantošanas intensitātes samazināšana**
- **Enerģijas patēriņa (CO₂ emisijas, klimata izmaiņas) samazināšana**
- **Ūdens patēriņa un notekūdeņu apjoma samazināšana**
- **Piesārņojuma un videi bīstamu vielu ierobežošana**
- **Atkritumu apjomu, t.sk. bīstamos atkritumus, samazināšana**

Preču un pakalpojumu kategorijas

Papīrs

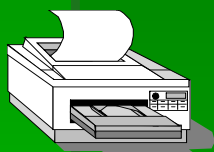
Kancelejas preces

Auto

Poligrāfija

Printeri

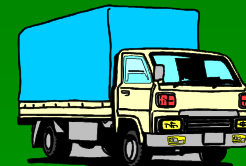
Datori

Produkti

Pakalpojumi

Uzkopšana

Distribution

Mēbeles

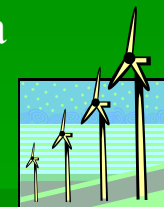

Apģerbs

Celtniecība

Bankas un
apdrošināšana

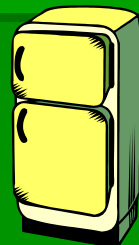
Enerģija

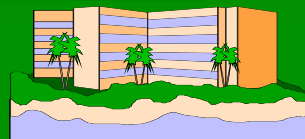
Apgaismojums

Pārtika

Elektroiekārtas

Celtniecība un
būvmateriāli

Ēdināšana

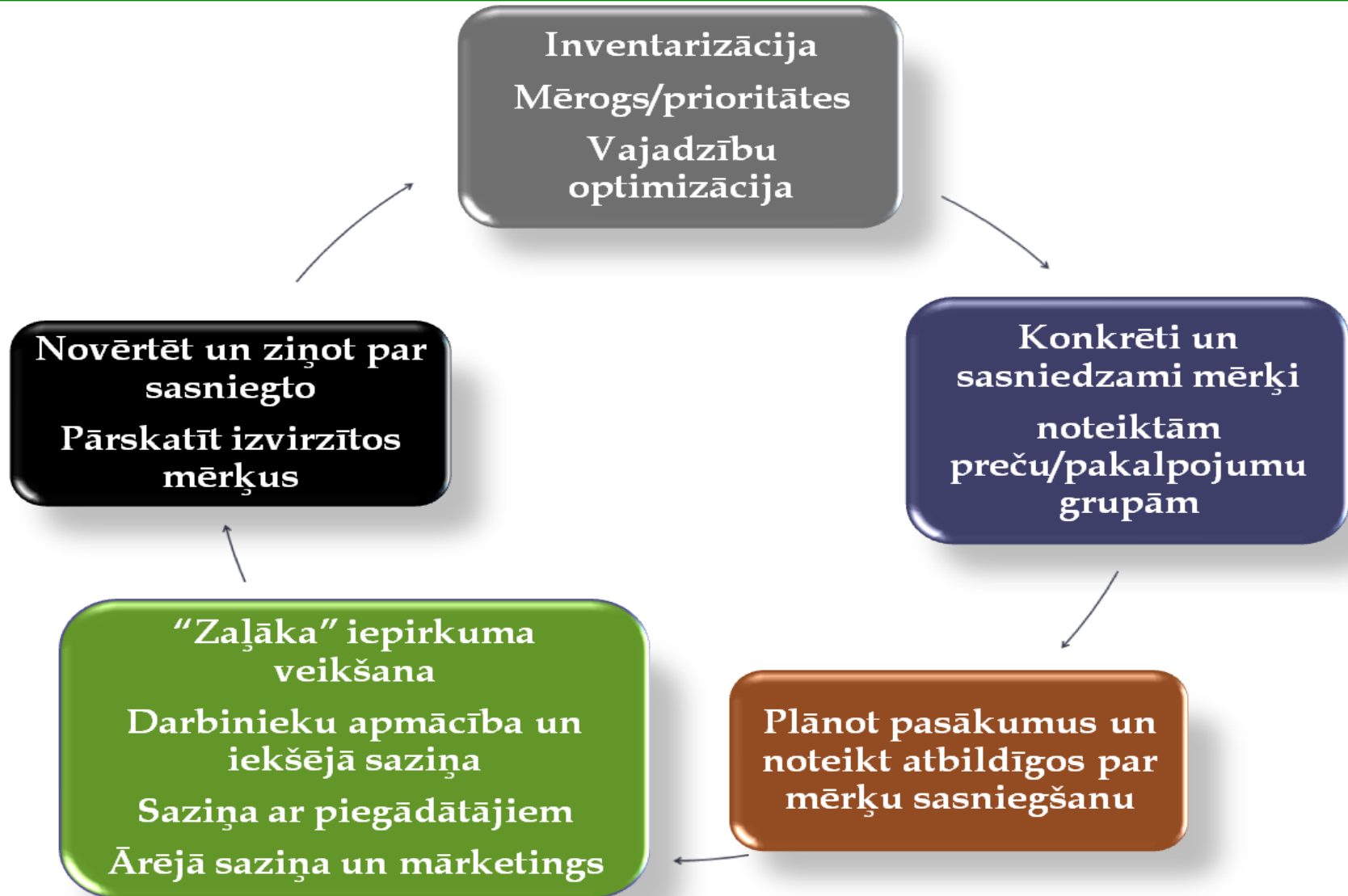
Preču un pakalpojumu kategorijas

- **Papīrs un iespieddarbi** - celulozes izcelsme, hlors, otrreizējā pārstrāde;
- **Biroja aprīkojums** – energoefektivitāte, bīstamās ķīmiskās vielas, otrreizējā pārstrāde, atkritumi;
- **Celtniecības un būvniecības darbi** – dabas resursi, energoefektivitāte, ķīmiskās vielas;
- **Transportlīdzekļu iegāde** – klimata izmaiņas, gaisa piesārņojums, otrreizējā pārstrāde;
- **Tīrīšanas un uzkopšanas pakalpojumi** - ķīmiskās vielas;
- **Ēdināšanas pakalpojumi** – klimata izmaiņas, eitrofikācija, bioloģiskā daudzveidība;
- **Elektriskās apgaismes ierīces** u.tml.

Ar ko sākt zaļo iepirkumu?

- Izvērtēt ar projektu īstenošanu saistītās **būtiskās ietekmes uz vidi**
- Jomās, kurās **visbiežāk tiek organizēts iepirkums**
- Pašvaldībai un iedzīvotājiem **nozīmīgās jomās / prioritātes** (it īpaši ilgtermiņa projektiem)
- Tirgus izpēte par **preču pieejamību**
- **Politiskā apņemšanās** veidot “zaļi domājošas” pašvaldības tēlu

Stratēģija

Jāievēro principi:

- Nediskriminācija - vienāda attieksme pret visiem:
 - brīva pakalpojumu sniegšana
 - netraucēta preču kustība
- Proporcionalitāte
- Caurskatāmība

Paldies

Jānis Brizga

Zaļā brīvība

janis@zb-zeme.lv